

2013

Szükségletfelmérés- helyzetfeltárás a TÁMOP- 3.3.10.B-12 sz. pályázat előkészítéséhez

Bükösi Olga

Esterházy Miklós Szakképző Iskola,
Speciális Szakiskola és Kollégium

2013.08.25.

Szükségletfelmérés-helyzetfeltárás

1.) Iskola rövid bemutatása

Iskolánk a Herceg Esterházy Miklós Szakképző Iskola, Speciális szakiskola és Kollégium 1967 óta foglalkozik szakképzéssel. Folyamatosan bővülő képzéskínálattal jelenleg 18 szakmában képezünk tanulókat. Az iskola fő profilja a szakképzés, de fontos feladatnak tartjuk tanulóink érettségi vizsgához juttatását, melyre szakközépiskolai oktatás keretében, szakmunkások szakközépiskolájának keretében és felnőttoktatásban vehetnek részt tanulóink. Érettségi utáni szakképzés keretében is több szakmát kínálunk. Esti képzés keretében egészségügyi és erősáramú elektrotechnikus képzést folytatunk.

Szakiskolánkban – a nappali rendszerű iskolai oktatás keretében – felzárkóztató oktatás szerveztünk azoknak a tanulóknak, akik alapfokú iskolai végzettséggel nem rendelkeznek. Az általános iskolai tanulmányai folytatása helyett, a szülő kérésére, felzárkóztató oktatásban kezdhetik meg a tanévet azok a tanulók, akik betöltötték 15. életévét. A tanuló a felzárkóztató oktatás sikeres befejezése után a szakképzési évfolyamon, évfolyamokon felkészül a szakmai vizsga letételére.

2011 től mint speciális szakiskola is működünk, ahol a speciális nevelési igényű tanulóknak nyújtunk számukra megfelelő képzést. A speciális szakiskola célja, a gyógypedagógiai alapfokú nevelő-oktató munka eredményeire támaszkodva a gyakorlati képzésben résztvevő gazdálkodó szervezetekkel együttműködve nyújtson differenciált segítséget a szakma tanulásához, a társadalmi beilleszkedéshez, a felnőtt életre felkészüléshez, ezzel tegye képessé a fiatalokat arra, hogy társadalmunk rendezett életvitelű, eredményesen dolgozó tagjaivá váljanak.

Iskolánk vonzáskörzete igen nagy, 6 megye 135 településéről Járnak az iskolába diáktársaink. Tehát tanulóink közel fele a környező településekről jár iskolánkba, közülük 75-en kollégiumunkban töltik hétköznapjaikat.

Halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű diákokra vonatkozó statisztikai adatok Tolna megyében:

Tankerület	Állami			Egyházi jogi személy			Magán		
	Tanuló	HH	HHH	Tanuló	HH	HHH	Tanuló	HH	HHH
Összesen	2825	1211	423	608	163	42	147	63	0
Arány		43%	15%		27%	7%		43%	0%
Bonyhád	412	167	56	0	0	0	0	0	0
Dombóvár	434	199	81	0	0	0	22	22	0
Paks	315	120	38	0	0	0	0	0	0
Szekszárd	1066	400	128	608	163	42	0	0	0
Tamási	598	325	120	0	0	0	125	41	0

1. Táblázat Szakiskolában, speciális szakiskolában HH, HHH létszámadatok nappali rendszerű iskolai oktatásban

Tankerület	Állami			Egyházi jogi személy			Magán		
	Tanuló	HH	HHH	Tanuló	HH	HHH	Tanuló	HH	HHH
Összesen	3852	884	200	258	45	19	886	78	0
Bejárók aránya		23%	5%		17%	7%		9%	0%
Bonyhád	362	96	29	0	0	0	0	0	0
Dombóvár	981	210	46	0	0	0	0	0	0
Paks	177	17	2	0	0	0	698	78	0
Szekszárd	2150	483	99	258	45	19	129	0	0
Tamási	182	78	24	0	0	0	0	0	0
Tolna	0	0	0	0	0	0	59	0	0

2. Táblázat Szakközépiskolában HH, HHH létszámadatok nappali rendszerű iskolai oktatásban

A táblázatokból látszik, hogy a Dombóvári Tankerületben tanuló gyerekek összlétszámához viszonyítva nagyon magas a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók létszáma. Ebből természetesen a legnagyobb létszámban a mi intézményünk tanulói.

A Herceg Esterházi Miklós Szakképző Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégiumban tanuló hh, és HHH-s tanulók létszáma:

Hátrányos helyzetű tanuló: 279

Ebből

Halmozottan hátrányos helyzetű tanuló: 109.

2.) Programban résztvevő személyek bemutatása:

Egy olyan innovatív csapattal rendelkezünk, akik képesek a szemléletváltásra, hajlandóak dolgozni, egy jó cél érdekében. Az iskola lehetőségei szűkösek a tanárok leterheltek. Ez a pályázat jó lehetőség mind a szakmának mind a tanároknak céljai végrehajtásában.

A projektmenedzsmenetet alkotó személyek:

Tóth Tibor látja el a projektmenedzseri feladatokat

Pécsiné Kemény Kornélia a szakmai vezető feladatát.

Bodó András pénzügyi vezető

A projektben résztvevő 10 pedagógusunk, mind részt vesz az integrált oktatásban, annak pedagógiai, szakmai kialakításában.

Mentor tanárok lennének:

1. Béres Sarolta
2. Hambuchné Németh Bernadett

3. Kataticsné Szollár Emese
4. Fekete Tamás
5. Herczeg Mária
6. Kerecsényi Márton
7. Éri Tamás
8. Vinczellér László
9. Dudás Lehel Csaba
10. Gelencsér Zsolt

A pályázati munka során a megvalósításban részt venne:

- 1 fő szociológus (intézményi alkalmazott)
- 1 fő Fejlesztő pedagógus (intézményi alkalmazott)
- 1 fő környezetvédelmi mérnök (intézményi alkalmazott)
- 1 fő pszichológus (külsős , önéletrajz csatolva)

3.) A célcsoport kiválasztásának menete:

A tanulók esetében a hátrányos helyzetű tanulók közül azokat választottuk ki, akik halmozottan hátrányos helyzetűek. Azon belül is azokat, akik az Útravaló-MACIKA ösztöndíjprogram keretében nem részesültek támogatásban. Az így kialakult kb 90 fős létszámból azok kerültek bele a pályázat közös céljainak meghatározását leíró csapatba, akik ezt önként vállalták. Ez mintegy 50 tanulót érint.

4.) Használt módszerek

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése-oktatása a pedagógusok számára sokszor igazi szakmai kihívást jelent.

Az elmúlt évtizedek kutatásai rámutatnak: a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek sajátos, egyéni bánásmódot kívánó fejlesztési igénye mögött döntő többségében nem értelmi fogyatékoság áll. Hanem amikor a mérések eredményei az alacsonyabb képesség és IQ mutatókat tükrözik, akkor a háttérben a hátrányos szociokulturális vagy ingerszegény környezet tényezőiből adódó elmaradást kell meglátnunk. E gyerekek fejlesztési igénye következetes, célzott pedagógiai támogatással az átlagos fejlesztési igényekhez igazítható.

Ha a pedagógusnak az a célja, hogy minden kis tanítványából a lehető legtöbbet hozza ki, és fejlesztő munkája eredményes, sikeres legyen, akkor meg kell keresnie azokat a tanulásirányítási módokat, amelyek alkalmazása biztosítja, hogy diákjai képességeiknek, egyéni fejlődési ütemüknek és érdeklődésüknek egyaránt megfelelő tevékenységeket végezzenek. Ebben nyújtanak segítséget a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók fejlesztését célzó Integrációs Pedagógiai Program elemei, melyek közt hangsúlyozottan jelenik meg az egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezés, és az egyéni fejlesztés.

A személyiség fejlesztéséhez elengedhetetlen, hogy a tanuló az éppen aktuális egyéni fejlettségi szintjének megfelelő tevékenységeket végezhesse az iskolában, tehát a külső hatások a megfelelő belső fejlettségi szakaszban érik a gyermeket. Ezzel nemcsak a tanulási folyamatban lesz sikeresebb, hanem munkakedve is nő.

Az integrációs gyakorlatot folytató iskolában az egyéni fejlesztés olyan tevékenység, amelynek során úgy avatkozunk be a gyermek fejlődési menetébe, hogy a külső környezeti feltételek a tanuló egyéni sajátosságaihoz, fejlődési folyamatához igazítottak legyenek.

Bemeneti mérések, helyzetelemzés

Az integrációs program keretében végzett egyéni fejlesztő munka a tanév elején helyzetfelméréssel, ún. bemeneti mérésekkel kezdődik. Ez az egyénre szabott fejlesztési terv összeállítását megelőző - többnyire az osztályfőnökök és szaktanárok - által (lehetőség szerint fejlesztő - és gyógypedagógus, pszichológus

bevonásával) tanulónként elvégzett komplex vizsgálat.

A felmérések a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esetében többek között kiterjedhetnek az

- alapkészségek
- általános műveltség
- tanulási képességek,
- tanulás iránti attitűd
- tanulási stílus
- kommunikáció
- szocializáció
- társas kapcsolatok, együttműködés
- viselkedéskultúra
- emocionális tényezők
- énkép, önértékelés

vizsgálatára.

A mérési eredmények értékelésekor az egyes területeken ne csak a fejlesztést igénylő elemeket emeljük ki, hanem a tanuló személyiségében meglévő erősségeket is, melyekre fejlesztő munkánk során építhetünk. Mindenki van értékes, jó tulajdonság, melynek gondozásával hatékonyabbá tehetjük a személyiség más területeinek fejlesztését is.

Hogy a tanulóval teljesebb, hitelesebb képet kaphassunk, feltétlenül keressük fel őt otthonában, beszéljünk el szüleivel, ismerkedjünk meg családi hátterével, közvetlen környezetével. Igyekezzünk a szülőket partnerként megnyerni fejlesztéshez, ismertessük meg szándékainkat, keressünk és fogalmazzunk meg velük közös célokat. Ezzel a szülő és gyermek számára is elfogadottabbá válik a közös iskolai tevékenység, mi pedig hatékonyabban végezhetjük munkánkat.

Az egyéni fejlesztés terve

A tapasztalatszerzést, a mérések elemzését követően kerül sor az iskolai pedagógiai folyamat egy speciális tervezési dokumentumának: az egyéni fejlesztési tervnek az elkészítésére, mely arra hivatott, hogy az egyéni sajátosságokhoz igazodva tudatosan, tervszerűen segítse az egyénre szabott fejlesztést.

A jó egyéni fejlesztési terv ötvözi a fejlesztési folyamatban résztvevő valamennyi szereplő munkáját, a pedagógusok és más szakemberek együttműködésére épít.

A terv tartalmára, formájára és terjedelmére kötelező előírások nincsenek. Azt, hogy mennyire jó a dokumentum, minden esetben az elért eredményeink minősítik. Határozzuk meg azokat a foglalkozásokat, tevékenységeket, amelyeken a tanulónak a tanév során részt kell vennie a megfelelő fejlesztése érdekében. Döntsük el, hogy életvezetési tanácsadásra, valamely képességterület fejlesztésére, tanulásirányításra, vagy más egyéni fejlesztésre van szüksége.

A fejlesztési tervben általánosan megjeleníthető tartalmi elemek lehetnek pl. a következők:

- A tanuló adatai
- Bemeneti mérési és megfigyelési tapasztalatok
- Fejlesztési célok • Fejlesztési területek
- Területenként a konkrét fejlesztési feladatok meghatározása
- Feladatonként
 - Az alkalmazni kívánt pedagógiai módszerek, eszközök
 - A megvalósulás keretei (mikor, ki, mit)
 - A fejlesztésbe bevont szakemberek
 - Határidők
 - Elvárt eredmények

A fejlesztés tervét, menetét ismertessük a tanulókkal és szüleikkel, akik nyilatkozzanak annak elfogadásáról.

Milyen időtartamra készüljön az egyéni fejlesztési terv? Erre sincs kötelező előírás.

Az integrációs pedagógiai programban a fejlesztési folyamatot, annak elért eredményeit három havonta értékeljük, így ehhez igazítva a tervet célszerű pl. 3 hónapra készíteni. Ám egy tanévnél hosszabb

időtartamra semmiképp sem érdemes tervezni. Természetesen a terveket menet közben módosíthatjuk, hisz egy-egy bekövetkező változás ezt gyakran indokoltá teszi.

A fejlesztést-fejlődést követő napló

Az elkészített tervhez kapcsoljuk - akár azzal egy dokumentumként kezelve, akár külön elkészítve - a terv teljesüléséről vezetett ún. egyéni fejlődési naplót. Mely a megvalósulás folyamatát, tapasztalatait, eredményeit rögzíti. Ezt a részt célszerűbb, ha nem az osztályfőnök, hanem mindig a megvalósításban éppen közreműködő pedagógus tölti ki. Ebben folyamatosan feljegyezhetők a

- a tanórákon vagy azokon kívül konkrétan megvalósult egyéni fejlesztések (pl. milyen keretek közt, milyen módon, tevékenységgel és mit fejlesztettünk)
- időpontok
- elért eredmények, megfigyelések, tapasztalatok
- javaslatok
- megvalósító pedagógusok, szakemberek aláírása

A portfólió

Az egyéni fejlesztési naplókat szervesen kiegészítheti a tanév során a gyerek által elkészített produktumok gyűjteménye, a portfólió is.

Számos előnye, pozitívuma közül csak néhányat emelnék ki: Használatával sokoldalúan és hosszabb időn keresztül nyomon követhető a tanuló fejlődésének folyamata, a benne található dokumentumok segítségével a nevelő pontosabban, átfogóbban tudja értékelni a tanuló teljesítményét, a pedagógusok, szülők, tanuló számára is megtekinthető, az adott intézmény pedagógiai arculatának megfelelően alakítható és folyamatosan fejleszthető, felhasználható a tanulók szöveges értékeléséhez.

Szoktassuk rá tanítványunkat, hogy ő maga dokumentálja ezzel tanulási folyamatát, megadott szempontok mentén értékelje saját teljesítményét, és tanári segítséggel ennek tükrében új célokat fogalmazzon meg. Egy tanulási, szoktatási folyamat eredményeként felső tagozatban már elvárható, hogy a gyerekek tudatosan válogatják, gyűjtik össze munkáikat, melyeket megjegyzésekkel, értékeléssel, reflexiókkal látnak el.

A portfólió formája igen változatos lehet: megfelel egy doboz, dosszié vagy mappa is, a tartalomtól függően.

A gyűjtemény többféle módon összeállítható. A szakirodalom különböző portfólió fajtát különböztet meg aszerint, hogy mire irányul a tanulói munkák gyűjtése. Pl.:

- egy-egy terület fejlődési folyamatát követő gyűjtemény• minél több tevékenységterületről gyűjtött anyag
- a tanuló által választott legsikeresebb munkák gyűjteménye
- stb...

Az intézmény egyéni fejlesztést célzó dokumentumainak megtervezésénél érdemes szem előtt tartani még egy utolsó, ám nagyon fontos szempontot. Mindenképpen törekedjünk az egyszerű, és célszerű egyéni fejlesztési napló megalkotására, hisz a lényeg mégsem ezen van, hanem magán a megvalósult fejlesztésen: nehogy a végén „a sok papír között épp a legfontosabb, a gyerek vesszen el!”

5.) A projekt végén várható eredmények

Célunk:

Elsősorban a veszélyeztetett, nehéz szociális és mentális helyzetben lévő 15-20 év közötti fiatalokat szeretnénk elérni, akik egyébként nem kerültek még be ilyen jellegű program körébe. Az intézményünk eddigi tevékenységeiben, programjaiban meghatározó szerepet játszott az a szemlélet, miszerint azokat a fiatalokat is szeretnénk megszólítani, akik (különböző okokból) kiesnek a gyermekvédelmi hálóból.

A projekt elsődleges célja:

- A hátrányos helyzetű fiatalok iskolai rendszerű oktatásban maradásának elősegítése tanulási kompetenciáik fejlesztése révén.
- A fiatalok pálya és iskolaválasztási döntésének elősegítése önismeretük bővítésével; képességeik, érdeklődésük megismerésével.
- A fiatalok számára megfelelő munkahely megtalálása vagy egy érdeklődésüknek megfelelő szakképzés megkezdése.
- Kortárssegítők közreműködésével, folyamatos jelenlétükkel a projektben dolgozók munkáját segíteni a különböző szabadidős tevékenységek megvalósítása során.

Az iskolánk típusa a korábbinál egy évvel rövidebb idő alatt kínál lehetőséget arra, hogy a fiatalok szakmai végzettséget szerezzenek, és megjelenjenek a munkaerőpiacon. A programban résztvevő nevelők sokkal szorosabb együttműködése vezethet csak sikerre. Egy ilyen program megvalósítása, elindítása nem kis energiába kerül, de egy egységes jól átlátható letisztult pedagógiai fejlesztést fog eredményezni. A fejlesztés tervszerű, következetes megvalósításához a vezérfonalat az egyéni fejlesztési terv adja, míg a megvalósulást az egyéni fejlődési napló prezentálja.

Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszerének bevezetését követő néhány évben a következő eredményekről kell számot adni, amelyek a két éves kiépítés során az ellenőrzés szempontjait is jelentik :

- A hátrányos helyzetű tanulók aránya az oktatási-nevelési intézményben megfelel a jogszabályban előírtaknak.
- Az intézmény tartósan képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyerekek fogadására, és együttnevelésére.
- Multikulturális tartalmak beépülnek a helyi tantervbe.
- Az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel.
- Az intézményben létezik tanári együttműködésre épülő értékelési rendszer.

Ezek eredményeként:

1. Nő az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó hátrányos helyzetű tanulók száma.
2. Csökken az intézményben a tankötelezettségi kor határa előtt az iskolai rendszerből kikerülők száma.
3. Nő az érettségire adó intézményekben továbbtanuló hátrányos helyzetű tanulók száma.
4. Az adott intézményben az országos kompetenciamérések eredményei az országos átlagot meghaladó mértékben javulnak.

Az intézmény programja a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatásának koncepciója, fejlesztésének céljai, feladatai, tartalmai, tevékenységei

A fejlesztés céljai:

- A társadalmi, iskolai integráció biztosítása, a tanulók szocializációjának elősegítése.
- Az egyéni tanulási utak megtervezésének segítése.
- A továbbtanulásra, pályaválasztásra történő felkészítés.
- A lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

A fejlesztés feladatai:

A fejlesztés feltételeinek megteremtése:

- Személyi feltételek: tanulásban akadályozottak pedagógiája, valamint oligofrén gyógypedagógia szakos gyógypedagógus tanárok alkalmazása. Kapcsolattartás a Szakértői Bizottságokkal, Nevelési Tanácsadókkal, külső szaktanácsadókkal, logopédussal, szakemberekkel, akik esetenként segítik a munkánkat.
- Tárgyi feltételek: fejlesztő terem, szakkönyvek, fejlesztő könyvek, CD-k és játékok, informatikai eszközök.

A fejlesztés előzetes feladatai:

- Az iskolánkba érkező SNI-s tanulók szakértői véleményét Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság készíti el. Már beiratkozáskor, illetve a tanév elején összegyűjtjük ezeket a szakvéleményeket. Az ezekben leírtakat az osztályfőnökökkel és a szaktanárokkal közösen áttanulmányozzuk, és ezek alapján határozzuk meg további feladatainkat.
- Néhány általános iskola fejlesztőpedagógusával folyamatos kapcsolatban állunk, ők már a nyolcadik osztályosok jelentkezési lapjával együtt elküldik a tanulójuk szakértői papírját.
- Az osztálylétszámok kialakításánál figyelembe vesszük az oda jelentkező SNI-s tanulók létszámát. {2011. évi CXC. tv.66.§ (7)}
- Az iskola gyógypedagógusa egy kimutatást készít az intézményünkbe járó sajátos nevelési igényű tanulókról, a Szakértői Bizottságtól intézménykijelölést, valamint szükség szerint kontrollvizsgálatot igényel számukra.

A fejlesztés további feladatai, tartalmai, tevékenységei:

- Igyekszünk fokozatosan elérni, hogy az iskolánkba érkező SNI-s tanulók elfogadó légkörben, toleráns környezetben, sikerélményekhez jutva, pozitívumaikat megerősítve tanuljanak.
- Törekszünk arra, hogy a tanárok, oktatók munkájában lehetőség szerint megvalósuljon a differenciált, személyre szabott oktatás, nevelés, pedagógusaink nyitottak és empatikusak, toleránsak legyenek.
- A tanév elején az iskola igazgatója elkészíti az SNI-s tanulók számára a felmentési határozatokat a szakértői véleményben foglaltaknak megfelelően {2011. évi CXC. tv.56.§ (1.)}, melyek bejegyzésre kerülnek az osztálynaplókba és a törzslapokba. Az osztályban oktató tanárok ezeket figyelembe véve, az SNI-s diákokra odafigyelve nevelnek, oktatnak.
- Azoknak az SNI-s tanulóknak az esetében, akiknél a szakértői vélemény ezt javasolja, ott a tanárok a tantárgyi követelményeket is differenciálják a lehetőségekhez mérten.

- Az iskolánkban tanító pedagógusok alkalmazzák a differenciált, a tanulók képességihiányához alkalmazkodó tanulásszervezési módszereket (pl. a kooperatív technikát), oktatási módokat. Több kolléga vett részt szakmai továbbképzésen a kooperatív tanulással kapcsolatban. Ehhez konkrét ötletek, tantárgyankénti és műveltségterületenkénti óraterv minták találhatóak a „Tantorony; Komód; Szakma módszertár; Iskolai jó gyakorlatok gyűjteménye; Fejlesztő feladatok I-II” módszertani segédanyagokban az iskolánk munkaszobájában.
- Tanáraink alkalmazzák a projekt módszert, egy-egy témahét megtartását, és használják az IKT eszközöket, interaktív táblát. Minden munkaközösség rendelkezik egy vagy több lappal és projektorral. A négy informatika termünk számítógépekkel jól felszerelt. Minden tanteremben található fehértabla, több teremben interaktív tábla, így a tárgyi feltételek biztosítottak.
- A tanítási órákon a tanulók ismeretsajátítását nagymértékben segítik a pedagógusok azzal, hogy számukra közérthetőbben, és szemléletesen mutatják be az ismeretanyagot. Szintén ezt segíti, hogy a tanárok a tanulókat aktívan bevonják az ismeretszerzésbe, hogy a diákok számára tevékeny, tapasztalatszerzésen alapuló, minél több érzékszervre ható ismeretszerzést biztosítanak. Mindezeket fokozottan alkalmazzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is.
- A tanulók számára olyan tanulási technikákat tanítanak meg (tanárok és a gyógypedagógusok), amivel könnyebben tudnak ismereteket elsajátítani.
- Az ismeretsajátítást követően a tanulók képességihiányához igazodó számonkérési formákat alkalmaznak:
 - Dolgozatírás, felelés, vizsgák alkalmával többletidőt biztosítanak.
 - Amelyik tanulónál az írás okoz nehézséget, számára biztosítják a szóbeli felelés lehetőségét. Akinél a beszéd nehezített, számára igényei szerint, előnyösebb, írásbeli módszereket alkalmaznak.
 - Dysgraphya tanulók esetében, ha a diák igényli, és lehetőség van rá a pedagógus biztosítja a segédeszközök használatát (pl. számítógép, laptop, számológép).

A rehabilitációs fejlesztés feladatai, és a fejlesztést végző gyógypedagógus feladatai

- A gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban résztvevő nevelési-oktatási intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni {2011. évi CXCV. tv. 27.§ (8)}.
- A SNI gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították {2011. évi CXCV. tv.47.§ (1)}.
- A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.
- Az SNI-s tanulók fejlesztésével foglalkozó gyógypedagógusra nagy feladat hárul, ő az összekötő kapocs a tanulók, tanárok, szülők, szakértői bizottság és egyéb fórumok között. Az ő feladata, hogy az SNI-s tanulók érdekeit képviselje és a rendelkezésére álló lehetőségekkel segítse őket.
- Kapcsolattartás a tanárok és gyógypedagógusok között:
 - Az SNI-s tanulókkal kapcsolatos tudnivalókat, információkat, a diákok képességzavarának jellemzőit, az ebből adódó feladatokat, teendőket, módszereket,

eredményeket, nehézségeket közösen megbeszéli a gyógypedagógus és a tanárok. Közös megoldást keresnek a nehézségekre, a diákok fejlődésének elősegítésére.

- Kapcsolattartás az iskola és a szakértői bizottságok, nevelési tanácsadó között.
- A gyógypedagógus részletes adminisztrációt vezet az iskolában tanuló SNI-s diákokról.
- A szakértői bizottságoktól megkéri a tanulók számára az iskolakijelölést tartalmazó dokumentumot.
- Nyilvántartja a kontrollvizsgálatok időpontját, és ennek tükrében megszervezi a szakértői bizottsággal együttműködve a tanulók kontrollvizsgálatát.
- Gondoskodik arról, hogy a szakértői bizottság javaslata alapján készült felmentési határozatokat a tanulók megkapják, és annak tartalma bekerüljön az osztálynaplókba.
- A gyógypedagógus megkéri a szakértői bizottságtól az érettségi- és szakmai vizsgákra vonatkozó javaslat záradékot, segíti az erre vonatkozó felmentési határozatok létrejöttét. Az érettségi vizsgán az (1) bekezdés b) pont szerinti tantárgyak helyett a tanuló – a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint – másik tantárgyat választhat {2011. évi CXCV. tv. 56.§ (2)}.
- A lehetőségekhez mérten segítséget nyújt abban, hogy az iskola és a szakértői bizottságok minél aktívabban, hatékonyabban, folyamatosan működjenek együtt a tanulók érdekeinek megfelelően.

A rehabilitációs célú foglalkozások sérülés specifikus feladatai

- A gyógypedagógus terápiás fejlesztő tevékenységet végez az SNI-s tanulókkal való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben, – ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra.
- A rehabilitációs célú foglalkozások azt a célt szolgálják, hogy minden tanulónál sérülésétől függően a sérült képességek javuljanak, eredeti egészséges állapotba, vagy ahhoz közeli állapotba visszakerüljenek. Ezt sajátos eszközökkel és módszerekkel, a tanulók egyéni sajátosságaihoz igazodva valósítja meg.
- A tanév kezdetekor a tanulók megismerése, tanulási akadályozottságuk, vagy részképesség zavaruk mértékének és jellemzőinek feltérképezése történik.
- Ezután a gyógypedagógus áttanulmányozza a tanulókról készített Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által kiállított szakértői véleményeket.
- A szakértői bizottság által megjelölt fejlesztendő területeket alapul véve, valamennyi tanuló esetében egyéni sajátosságaikhoz és fejlődési ütemükhöz igazodó egyéni fejlesztési tervet készít, amely alapján szervezi a rehabilitációs foglalkozásokat.
- A tanulók maximum nyolcfős csoportokban vesznek részt rehabilitációs foglalkozásokon, heti négy órában. A rehabilitációs, fejlesztő foglalkozások számának meghatározása a 2011. évi CXCV. törvény 6. melléklete alapján (2013. szeptember 1-től lép hatályba), illetve a Köznevelési törvény 52§ 6. bekezdésében foglaltak alapján történik: a tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges. A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások megszervezésének heti időkerete az évfolyamra meghatározott heti tanítási óra tizenöt százaléka.
- A foglalkozások során az alapvető pszichikus funkciók, kognitív képességek fejlesztése, javítása történik, ezen kívül tanulási technikák elsajátíttatása, és tantárgyi segítségnyújtás.
- A gyógypedagógus a tanulók fejlesztéséről rehabilitációs naplót vezet. Nyomon követi a tanulók fejlődését, és annak ismeretében határozza meg a következő feladatokat.
- A rehabilitációs tevékenység kiemelt feladatai:

- A megismerő tevékenység (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás) fejlesztése, az akaratlagos cselekvés szabályozására való képesség kialakítása.
- A kiscsoportos foglalkozások feladatai:
 - az alapvető pszichikus funkciók, képességek fejlesztése,
 - a kognitív képességek területén a vizuális és auditív észlelés javítása,
 - a rövid- és hosszú távú emlékezet, a bevézés, felidézés fejlesztése,
 - figyelemkoncentráció, feladattartás erősítése,
 - gondolkodási műveletek gyakorlása, logikai összefüggések felfedeztetése, problémalátás fejlesztése, analógiai gondolkodás alakítása,
 - motoros és orientációs képesség fejlesztése, térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése,
 - emocionális és szociális képességek területén a tanulási motivációk, motiválhatóság alakítása,
 - társas kapcsolatok kialakításának képessége, önértékelés, értékrend, tanulási viselkedés alakítása,
 - kommunikációs képességek területén a beszédértés, szókincs, szóbeli közlés, grammatikai szerkezetek, szövegértés, szövegalkotás, önkifejezés képességének fejlesztése.

A gyógypedagógus bármikor segítséget nyújt, ha ezt a szaktanár, vagy a tanuló igényli (tanítási órákon, dolgozatíráskor, esetmegbeszéléskor).

Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása

A gyermek mindenképp felett álló érdekét figyelembe véve kell a törvényben elismert jogait biztosítani. Az iskolában a gyerek fejlődjön egészségesen és harmonikusan. Biztosított legyen számára a szükséges testi, lelki, értelmi és erkölcsi fejlődés, a társadalmi „jólét”. A hátrányos és veszélyeztetett gyermek kapjon az iskolában és az iskola közvetítésével a gyermekvédelmi intézményrendszer segítőitől támogatást az esélyegyenlőség biztosításához, a lemaradás veszélyeinek csökkentéséhez és a kulturális különbségekből adódó egyenlőtlenségek kiküszöböléséhez. Felnőtt korára önmaga és a nemzet számára legyen képes hasznos és becsületes életet élni.

Tanulóink között egyre több olyan gyermek található, aki hátrányos helyzetű, vagy veszélyeztetett, akinek a szülei munkanélküliek, akinek a szülei elváltak. A családi helyzetromlásból kialakult neveltségi hátrány, amely az iskolában csapódik le. Iskolánkban és kollégiumunkban nagy gonddal kutatjuk a hátrányos helyzetű növendékeket, igyekszünk hátrányaik csökkentésére, helyzetük javítására. Intézményünkben nem a gyermekvédelemre specializált szakember, hanem tanár szakos kollégánk egyike vállalja föl ezt a tevékenységi kört.

Iskolánkban egyre gyakrabban találkozunk hátrányos helyzetűekkel és a veszélyeztetettekkel. Ide soroljuk azokat, akik a nehezen nevelhetőség, a deviancia egyes, általában enyhébb jegyeit is magukon viselik.

Iskolánkban a szociális, anyagi, kulturális, műveltségi, földrajzi, lakókörnyezeti hátrányokat, illetve ezek együttes megjelenési formáit, a halmozottan hátrányos helyzet mutatóit, jellemzőit találjuk meg. Ezek természetesen nevelési és oktatási problémaként jelentkeznek a kollégiumban és az iskolában.

Két alapvető feladatot kell ellátnia az iskolának: egyrészt, megelőzni tanulóink testi, vagy lelki károsodását, másrészt, a már bekövetkezett károsodásokat orvosolnia, megszüntetnie kell. Tehát munkánknak két lényeges eleme van: a prevenció és a korrekció. Bár ez a két szakasz nehezen választható el egymástól, mégis a megelőzést tekintjük az elsődleges, legfontosabb feladatnak, hiszen időben beavatkozva a nevelés folyamatába, védelmet tudunk nyújtani a negatív hatások ellen. Hogy ezt

megteheessük, ismerni kell a szülőket, a családok helyzetét, szélsőséges esetben helyzettanulmányozást kell végezni, hogy a hatékony beavatkozás érdekében megismerjük a gyermek otthoni körülményeit.

A gyermekvédelemmel a gyermekvédelmi felelős és az iskolapszichológus mellett nagy szerepet kapnak az osztályfőnökök, mint az osztályok legfőbb ismerői. A gyermekvédelmi munka nem olyan látványos, mint amilyen látványos lehet a sport, vagy a kulturális munka, de hasznosságát, fontosságát tekintve azonos, sőt gyakran meg is haladja azokét, hiszen itt gyermekek, csoportok, családok támogatásáról, sőt megmentéséről lehet szó.

Intézményünk részt vett az alternatív vitarendező képzéseken. Ifjúságvédelmi felelősünk feladata a tanulók konfliktusainak mediációs rendezése.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Egyik alapvető dolog, hogy felmérjük, feltérképezzük, felkutatjuk, azt, hogy ki tartozik a hátrányos helyzetűek közé, ki milyen hátrányokat cipel magával. Itt nemcsak a szociális hátrányosságot kell figyelembe venni, hanem minden egyebet, amit jeleztünk. Aztán ki kell alakítanunk a segítség taktikáját és stratégiáját.

Fontosnak tartjuk, hogy egyetlen tanulónknak se kelljen anyagiak, vagy szociális helyzete miatt szűkölködni. A szülővel, az önkormányzattal, a tanulóval, az igazgatósággal összefogva, a pályázati lehetőségeket figyelve, megoldani a helyzetet. Szociális segítyt adhat az iskola, az Alapítvány, a tanuló lakóhelyi önkormányzata, segítyhez juttathatjuk a növendéket egyéb alapítványok és pályázatok útján is. A műveltségi lemaradás, s a tanulmányi motiváció hiányának a felszámolása mind a tehetséges, kreatív, mind a gyengébb tanulók esetében tantestületünk feladata. Igen gyakori, hogy a szociális gondokra éppen a műveltségbeli hiányosságok, az ambícióvesztés hívja fel a figyelmet.

A hátrányos helyzetű tanulók egy része veszélyeztetett is valamilyen téren, valamilyen szinten. A hátrányos helyzet nem jelent automatikusan veszélyeztetettséget, de gyakran jár együtt, illetve könnyebben lesz veszélyeztetett egy-egy hátrányos helyzetű tanuló.

Előfordult és előfordulhat, hogy azonnali beavatkozásra van szükség, hiszen a hátrányosság, a rossz családi helyzet, vagy a drog "megkóstolása", kipróbálása miatt előfordulnak agresszív, vagy depressziós tanulók, akik hajlamosak magukkal "vinni", sodorni egész csoportokat.

A gyermekvédelmi intézményekkel, a rendőrséggel, az egészségvédőkkel, az orvossal, a védőnővel, a nevelési tanácsadóval való folyamatos kapcsolat mellett oda kell figyelni nemcsak a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekre, hanem intézményünk minden tanulójára.

Intézményünk minden évben nagy sikerrel pályázik az ÚTRAVALÓ-MACIKA ösztöndíj programra, mellyel szintén elősegítjük a szociális hátrányok leküzdését.

Dombóvár, 2013.08.25.

Bükösi Olga